

PROGRESJONSPLAN FOR 1-2 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	TILTAK/METODE
Kommunikasjon, språk og tekst	Barna skal oppleve et rikt språkmiljø.	Barna blir presentert for bøker og eventyr, og opplever felles fokus sammen med tilstedeværende voksne. De voksne skal bruke språket aktivt ved å benevne det vi gjør, sette ord på følelser, opplevelser og erfaringer i lek og aktiviteter. Vi bruker tid på å skape tillit og trygghet, og vi skaper rolige stunder som fremmer kommunikasjon. De voksne er bevisste på å kommunisere ut i fra barnets språkutvikling og alder. For å utvikle et godt språk, tar vi voksne utgangspunkt i barnas interesser og undring. Vi bruker aktivt snakkepakken, som er et språkverktøy.
Kropp, bevegelse, mat og helse	Barna skal få utforske og sanse omgivelsene ved bruk av kroppen. Barna skal få varierte smaksopplevelser. Barna skal få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser.	Vi bruker småmøbler, sklie, matter og puter inne som innbyr til kroppslig lek. Barna skal oppleve mestring og kroppsbeherskelse ved at vi bruker aktivt uteområdet i barnehagen og går på tur i skogen i nærområdet. Mat og søvn tilpasset hver enkelt er viktig for utviklingen og for at leken skal få god grobunn. Voksne som er til stede og veileder barna i å bli kjent med egne og andres følelser, å mestre motgang og håndtere utfordringer. Bruk av bevegelsessanger.
Kunst, kultur og kreativitet.	Barna skal få varierte sanseopplevelser. Barna skal få uttrykke seg estetisk og få førstehåndserfaring med forskjellige materialer.	Legge til rette for å ta vare på barnas egen kultur/toddlerkultur, væremåte og kroppslig uttrykk. Vi skal være lydhør, anerkjennende og imøtekommende voksne som er med på å berike barnas bearbeiding i møte med kunst og

		kultur. Synge, danse og ha eventyrstunder. Stimulere sansemotorisk utvikling ved bruk av maling, modellkitt, vann, sand, snø og andre naturmaterialer.
Natur, miljø og teknologi	Barna skal få kjennskap til naturen.	Barna skal få kjennskap til naturen gjennom erfaringer og opplevinger i naturen. De skal få bli kjent med naturens mangfold gjennom varierte turer i de ulike årstidene. Vi skal legge til rette for undring og sanseopplevelser ved barnas møte med naturen, dyr, planter og annet naturmateriale.
Etikk, religion og filosofi.	Barna skal lære seg å samhandle med andre barn og voksne på en god måte. Barna får oppleve høytidene som markeres i barnehagen.	Barna får støtte til å videreutvikle empati i møte med barn og voksne. Vi markerer høytider.
Nærmiljø og samfunn	Barna skal få utforske og oppdage barnehagens uteområde og nærmiljøet. Barna skal få gode samspillerfaringer.	Lek på barnehagens uteområde og turer i nærmiljøet. Har fast turplass i skogen. Tilstedeværende voksne som støtter barna i samspill.
Antall, rom og form	Barna skal oppleve å bli kjent med ulike matematiske begreper som bla: liten, (mellom) stor, lav, høy, tung, lett, kort og lang. Barna skal bli kjent med mengde og telling. Barna skal få erfaring og begynnende kunnskap om romforståelse ved å bruke kroppen og sansene sine. Barna skal ha erfaring med sortering og kategorisering	Barna blir kjent med matematiske begreper gjennom blant annet eventyr, sang, bevegelse, samtale og opplevelse. Vi erfarer mengde i sandkassen. Vi teller i sang, samling og lek. Barna orienterer seg, og blir kjent med barnehagens rom ved å bruke kroppen og sansene. I ryddetid etter lekeaktivitet får barna erfaringer med å sortere de ulike lekene.

PROGRESJONSPLAN FOR 3-4 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	TILTAK/METODE
Kommunikasjon, språk og tekst	Barna skal bruke språket aktivt.	Vi dikter, fantaserer og leser eventyr/historier. Høytlesning for enkeltbarn og gruppe er noe som er essensielt for barns språkutvikling. Barna og de voksne synger sanger, lærer dikt og regler. Vi øver på å lytte når andre snakker, og å vente på tur. Vi bruker språket til å snakke om følelser og løse konflikter, og legger til rette for å gi rom og tid for samtaler rundt dette. Vi voksne skal skape et språkstimulerende miljø gjennom aktiviteter og reflektert praksis. Vi har fokus på åpne spørsmål i samtaler med barn. Vi har språkgrupper. Bruker Språklek og Snakkepakken.
Kropp, bevegelse, mat og helse	Barna skal få videreutvikle grov- og finmotorikk, og få økt bevissthet rundt egen kropp. Barna skal få mulighet til å oppleve å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer. Barna skal få økt innsikt i veien fra mat til måltid, og oppleve måltidsglede.	Gi barna tilgang til variert og utfordrende bevegelsesmiljøer. Ved skogsturer til skog i nærområdet får barna oppleve allsidig bevegelse i ulendt terreng. De voksne skal være aktive, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og å anerkjenne barnets mestring. Vi lærer om kroppen vår, ulike kroppsdeler og kroppslige funksjoner. Vi jobber med forståelse og respekt for egen og andres kropp, likheter og ulikheter. Barna øver på avkledning og påkledning. Å leke med ulike aktiviteter som klippe, pusle og tegne utfordrer og utvikler barnas finmotorikk. Fokus på sunt kosthold og variasjon gjennom Smart Mat.

<p>Kunst, kultur og kreativitet</p>	<p>Barna skal bli kjent med ulike uttrykksmetoder som bl.a. drama, dans, sang og musikk. Barna skal ta i bruk fantasi og kreativ tenkning. Barna skal oppleve glede og stolthet over egen kultur</p>	<p>Vi bruker mye dans og musikk i hverdagen. Aktiviteter som maling, tegning, perling, modellkitt, klipping og liming er populært. Vi jobber også med forskjellige materialer for å oppleve forskjellene i uttrykk. Dramatisering av eventyr er spennende prosesser. Etterpå ser vi gjerne at barna bruker utkledning og kreativ rollelek med det temaet avdelingen jobber med. Vi opplever kulturen i nærmiljøet gjennom besøk til blant annet kirken, biblioteket, nærskolen og flotte turområder.</p>
<p>Natur, miljø og teknologi</p>	<p>Barna skal få erfaringer med varierte turer i ulendt terreng og få kjennskap til naturens mangfold. Barna skal få begynnende forståelse av å ta vare på naturen og jorden; bærekraftig utvikling og levesett.</p>	<p>Turer i naturen der vi snakker om og undrer oss over naturens mangfold og dyreliv. Vi blir kjent med årstidene gjennom å erfare dem og snakke om hva som skjer. Vi ser på hvor maten kommer fra og produksjon av matvarer. Vi sår og ser at plantene gror, og lærer om naturens kretsløp.</p>
<p>Etikk, religion og filosofi</p>	<p>Barna lærer seg respekt for hverandre og at alle er likeverdige. Barna skal bli kjent med tradisjonelle høytider.</p>	<p>Vi har fokus på vennskap og at alle skal vise respekt og omsorg for hverandre. Vi skaper samhold og fellesskapsfølelse i barnegruppen gjennom felles aktiviteter. Vi støtter barna i å finne konstruktive løsninger på konflikter. Reflekterer med barna rundt hvordan vi er med hverandre. Vi snakker om og erfarer kristne høytider og kirkebesøk. Vi undrer oss sammen og bruker tid på å studere ting rundt oss.</p>

Nærmiljø og samfunn	Barna skal bli kjent med hva som finnes i nærmiljøet vårt. Barna får økt erfaring og forståelse for medbestemmelse.	Bruke nærmiljøet på tur. Vi bruker kulturarenaene som Askøy kan tilby; eks: Herdla, Ramsøy, bibliotek, brannstasjon. Barna går på tur og besøker alle sine hus der de får fortelle om sitt eget hjem. Barna får erfare at egne valg og handlinger kan påvirke situasjonen for dem selv og andre.
Antall, rom og form	Barna skal kunne beregne mengder i forhold til hverandre. Barna skal kunne sortere og kategorisere. Barna skal være kjent med konstruksjonslek. Barna skal kunne noen fargenavn. Barna skal kunne forstå rekkefølger i ulike sammenhenger.	Vi bruker kategorisering og sortering, og jobber en del med konstruksjonslek. Voksne bruker bevisst farger og benevner former i hverdagen. Barna får kjennskap til rekkefølge (først/sist, nr. 3 etc.), størrelser, telleregler, spill og eventyr. Vi måler i ulike enheter gjennom matlaging og å måle egen høyde. Ved måltidene beregner vi mengde pålegg, og hjelper til ved pådekking. Voksne er på barnas nivå og er nysgjerrige og undrende sammen med barna

PROGRESJONSPLAN FOR 5-6 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	TILTAK/METODE
Kommunikasjon, språk og tekst	Barna skal bli kjent med ulike symboler som tallsiffer og bokstaver. Barna skal kunne lytte og stille spørsmål.	Leker med språket ved bruk av rim og regler. Lytte til lyder og rytme i språket. Vi øver på å sitte i ro, lytte og stille spørsmål. Ha høytlesing fra bøker med mer tekst. Høytlesing er noe barna liker, og det kan skape et godt grunnlag for samtale, drama og lek. Barna får øvd seg på å sitte i ro, lytte og stille spørsmål til hva som blir lest. Vi forteller/lager eventyr og historier sammen, hvor barna

		<p>øver seg på å lytte og å gjenfortelle. Barna får bruke sin fantasi og kreativitet ved å bidra til egne fortellinger. Her får også barna øve seg på å fortelle foran de andre barna. Vi gjør barna oppmerksom på kroppsspråket og hvilken betydning det har for kommunikasjonen. Vi bruker språkgrupper, språklek, spill og snakkepakken.</p>
<p>Kropp, bevegelse, mat og helse</p>	<p>Barna behersker lengre turer og ulendt terreng. Barna skal oppleve økende selvstendighet ved toalettbesøk og i garderobe. Barna skal ha mulighet til å bruke saks og å utvikle et godt blyantgrep. Barna skal ha forståelse og respekt for egen og andres kropp og at alle er forskjellige.</p>	<p>Vi drar på tur hver uke, og ofte i skogen. Vi har økt fokus på at barna skal prøve selv, og gir mye positiv tilbakemelding. Barna øver på blyantgrep og klipping i førskolegruppen. Vi følger opp barnas lekeinitiativ og tilrettelegger for ulike lekaktiviteter inne og ute. Selvstendighetstrening ved toalettbesøk og i garderobe slik at barna har en mestingsfølelse av dette før skolestart. Vi har regeltekst ute og inne og barna bruker rolleleken aktivt. Gjennom regeltekst lærer barna å tilpasse seg reglene som er satt. De lærer også å vinne og å tape</p>
<p>Kunst, kultur og kreativitet</p>	<p>Barna behersker bruk av ulike redskaper, materiell og teknikker. Barna skal få inntrykk gjennom kunst og kultur som kan gi inspirasjon til varierte uttrykk. Barna lærer sanger, dikt og eventyr og får bidra med egne fortellinger og eventyr. Barna skal få oppleve kunst og kultur ved besøk på bibliotek og parker/utstillinger. Økende trygghet på stå foran andre å prate.</p>	<p>Barna får mulighet til å uttrykke seg gjennom ulike formingsmateriell. Vi legger til rette for både voksenstyrt og barnestyrt aktiviteter. Vi oppmuntrer barna til å iakttå og være nysgjerrig i møte med natur og fysisk miljø, i tillegg på de ulike uttryksmåter som finnes i bilder, tekst, musikk og bevegelse. Vi jobber med at barna skal erfare og stå og prate foran andre bl.a. i samlingsstunder. Vi skal bidra til at kulturelt mangfold skal være en berikelse for hele gruppen. Vi skal gi barna stolthet og glede over egen kulturelle tilhørighet.</p>

		Førskolegruppen drar på turer til bl.a. museum, biblioteket og diverse turområder på Askøy og i Bergen.
Natur, miljø og teknologi	Barna skal få oppleve glede ved å ferdes i naturen og få økt innsikt i naturens mangfold, dyreliv og samspillet i naturen. Barna skal få økt bevissthet rundt hva vi kan gjøre for miljøet, ved å gi dem erfaringer og innsikt i bærekraftig utvikling. Barna skal få innsikt i diverse teknologi og redskaper som brukes i hverdagen.	Vi opplever naturen i nærmiljøet og drar på turer til skog, sjø og andre spennende turområder gjennom alle årstidene. Vi lager mat ute og bruker naturmateriale til å lage ting, samtidig som vi har fokus på hvordan vi bruker naturen uten å unødig skade den. Vi bruker bøker, datamaskin og nettbrett til å lese om det vi lurer på og finne informasjon. Vi undrer og samtaler om ulike fenomener i naturen. Vi gjør ulike eksperimenter og undrer oss over hva og hvorfor ting skjer. Vi sår frø og opplever at det spirer og gror, vi undrer og snakker om menneskets og dyrs livssyklus. Vi har opplegg knyttet til natur, miljø og teknologi både i samlingsstunder, temadager og på turer
Etikk, religion og filosofi	Barna skal vise hverandre respekt, lytte til og hjelpe hverandre. De skal kunne samarbeide med andre. Barna har bedre kjennskap til ulike kulturer og ulike måter å leve på rundt om i verden. Barna skal ha økt forståelse for hvorfor vi markerer høytider	Vi er til stede i hverdagen, støtter og veileder barna i ulike læringssituasjoner, eks hvordan løse konflikter. Prater om ulike følelser og hvordan vi skal være mot hverandre. Har fokus på at alle har verdi i fellesskapet, og at man skal ha respekt for hverandres likheter og ulikheter. Filosofere og undre oss sammen. Høytider og tradisjoner, samt info om andre kulturer formidles gjennom samtaler, fortellinger, filmer, bilder og konkrete.
Nærmiljø og samfunn	Barna skal få erfare at de er med å påvirke sin hverdag. Barna skal få begynnende kunnskap om	Bruker nærmiljøet aktivt og har fast turdag hver uke. Vi besøker skolene som barna skal begynne på. Vi har barneintervju /ekspertsamtaler hvor alle barna

	<p>barnekonvensjonen og barns rettigheter. Barna skal få kjennskap og erfaring med trafikk.</p>	<p>for mulighet til å formidle sine interesser, ønsker og tanker om barnehagehverdagen. På våren har vi trafikk som tema og bruker NAF sitt opplegg om trafiksikkerhet for barn, da har vi også sykkeldag.</p>
<p>Antall, rom og form</p>	<p>Barna skal få en god forståelse av matematiske begreper. Barna skal få kjennskap til årstall, dato og måned. Barna skal bli bevisst på matematiske begreper og former i naturen og sammenligne disse. Barna skal få erfaring med telling og tallmengde.</p>	<p>Bevisstgjøring rundt bruk av tall og størrelser. Vi sammenligner og sorterer. Dette for å gi barna kjennskap til matematiske begreper. I samlingsstund snakker vi sammen om dato, måned og årstall, årstid og hvilken dag det er. På tur bruker vi mattesekken som har mange spennende matematiske utfordringer. Vi kopierer mønstre og figurer med klosser, perler, kongler, steiner etc. Vi spiller brettspill, og gjennom dette øver vi på telling og tallmengde, sortering og størrelser. Vi har former og tall synlig i det fysiske miljøet slik at barna ser det i hverdagen og gjerne trekker det inn i lek og aktivitet.</p>